

netage
Support network for quality aging

**2 Bilten NET-
Age project**

Promocija regionalnega socialnega razvoja in spodbujanje mreženja javnih prostovoljnih interesnih skupin s ciljem večje inovativnosti na področju nujenja socialne in zdravstvene oskrbe ostarelih

Interni sestanek projektних partnerjev

Drugo interno srečanje projektних partnerjev v okviru projekta NET-Age je potekalo na območju kraja Lezhe v Albaniji od 9. do 10. julija 2013.

Cilj sestanka je bil doseči soglasje v zvezi z že opravljenimi nalogami na finančnem in administrativnem področju, kakor tudi načrtovanje bodočih aktivnosti.

Prvi dan, v torek, 9. julija, je bil predstavljen splošni pregled opravljenih projektних dejavnosti. Predstavniki posameznih držav so poročali o rezultatih lokalnih SWOT analiz na področju socialne politike in zagotavljanja skrbi za starejše. Predstavniki črnogorskega Inštituta za javno zdravje (MIPH) so podali poročilo o čezmejni SWOT analizi na isto temo. Po odprti razpravi so bila vsa priporočila MIPH soglasno sprejeta. Priporočila bodo uporabljena kot osnova za učni načrt v okviru načrta skupnih dejavnosti (JAP).

Drugi dan, v sredo, 10. julija, je ekspertna projektna skupina za program mobilnosti predstavila načrt skupnih dejavnosti (JAP), ki analizira sinergije, komplementarnost in možnosti sodelovanja na območju regije, ki jo zajema NET-Age. Cilj JAP je ustvariti spodbudno čezmejno okolje,

v katerem bodo prostovoljci in oblikovalci politik lahko sodelovali ter izmenjevali izkušnje in znanje pa tudi razvijati standardne metode sistematičnega socialnega načrtovanja in nudenja socialno-zdravstvene oskrbe starejšim.

Vodje delovnih skupin so podali kratek opis tekočih dejavnosti, ki potekajo v okviru projekta ter predstavili načrt za obdobje do naslednjega internega srečanja, ki bo potekalo v Novem Sadu v Srbiji novembra 2013.

Opis projekta:

Cilj Projekta NET-Age je izboljšati koordinacijo med javnimi in zasebnimi interesnimi skupinami. S spodbujanjem sodelovanja in partnerstva na lokalni in jadranski ravni poskuša premagati ovire na področju oskrbe starejših in omogočiti nudenje inovativne socialne in zdravstvene oskrbe starejših in s tem zagotavljali aktivno, zdravo in samostojno staranje. Projekt je bil ustanovljen v okviru čezmejnega kooperacijskega programa IPA-Adriatic 2007 – 2013 s predvidenim skupnim proračunom v višini 1.880.437,49 €. Projekt je stekel oktobra 2012 in bo trajal do maja 2015 (3 leta). Inicijativa je osnovana na partnerstvu 13 organizacij in regij iz držav jadranske regije: Italije, Albanije, Hrvaške, Črne gore, Srbije in Slovenije.

Čezmejna SWOT analiza

Dejstvo, da se prebivalstvo stara, prinaša s seboj mnoge izzive v smislu zagotavljanja podpore in zaščite starejših ljudi; ne le na področju socialnega varstva pač pa tudi na področju zdravstvenega varstva (naraščajoča potreba po zagotavljanju in ohranjanju mobilnosti in zdravja starejših ljudi), sredstev za pokojnine in invalidsko zavarovanje. Zaradi kompleksnih sprememb v starosti je v družbi vedno opaznejša potreba po uvedbi integriranih socialnih služb, ki bi bolje zadovoljevale potrebe starejših.

Cilj Projekta NET-Age, ki zajema partnerstvo 13 organizacij, je pospešiti demografski proces in trajnostni razvoj vključenih jadranskih regij.

Osredotoča se na inovativne načine socialne in zdravstvene oskrbe, ki omogočajo aktivno staranje in samostojno življenje starejših.

Za določitev skupnih potencialov in morebitnih ovir, je Inštitut za javno zdravje iz Podgorice v sodelovanju z ADP-Zid opravil čezmejno SWOT analizo. Glede na rezultate so pripravili sveženj priporočil za nadaljnje delo ter poročilo o možnostih sinergije, dopolnjevanja in sodelovanja med regijami, ki so vključene v projekt.

Cilj WP 3:

- analiza razvitosti NET-Age regij z namenom povečanja zavedanje in informiranosti o storitvah in politikah za starejše,
- analiza vloge prostovoljstva na posameznih območjih,
- ocena možnosti uravnoteženja kvalitete socialnih in zdravstvenih storitev s sredstvi, ki jih imamona voljo, ter kako se dolgoročno izogniti podvajanju storitev,
- izboljšanje kvalitete, inovativnosti in dostopnosti storitev,
- prihranek denarja in povečanje človeških virov.

Čezmejna SWOT analiza je pokazala, katere prednosti in slabosti opažajo končni uporabniki:

<p>Prednosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • družbena in ekonomska vrednost prostovoljnega delai In aktivnega državljanstva; • ustanavljanje in razvoj združenj družinskih članov in oskrbovalcev, ki se ukvarjajo s specifičnimi ciljnim skupinami • Oskrba starejših na domu je ena redkih storitev, v katero so vključeni prostovoljci; • Ustrezen sistem socialnega varstva – namestitev starejših. 	<p>Slabosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pomanjkljivi občinski viri za financiranje obstoječih služb: kjer je oskrba na domu organizirana v okviru projektnih dejavnosti, je trajnost le-te vprašljiva; • slabo sodelovanje med službami v sistemu socialnega in zdravstvenega varstva na lokalni ravni; • pomanjkljivo sodelovanje med javnim, zasebnim in civilnim sektorje, • Staranje prebivalstva je velik izziv, saj negativno vpliva na pokojninski sistem, sistem zdravstvenega varstva in gospodarske produktivnosti; • Slab informacijski sistem za zbiranje in posredovanje podatkov za starejše, neobstoje centralne baze podatkov z informacijami o socialnih službah; • Stari in oslabei ljudje ne morejo izkoristiti denarne pomoči, zato je stopnja tveganja revščine višja.
<p>Priložnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medgeneracijsko partnerstvo in sodelovanje v sklopu izobraževalnega sistema (izobraževanje odraslih) • Vse večje zavedanje o nujnosti povezovanja in sodelovanja vseh interesnih skupin v vseh sektorjih: javnem, zasebnem in civilnem 	<p>Nevarnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Družbene in demografske spremembe: veliko število starejših ki živijo sami, rahljanje družinskih vezi, razdrobljeni odnosi in, skrb za ostarele na ramenih družine • Strah zaradi družbene in ekonomske krize ter naraščajočega kriminala; • reševanje težav, ki zadevajo starejše niso prioritete naloge in v državni politiki in načrtih.

Na podlagi zgoščene analize so pripravljena priporočila za izboljšanje sodelovanja med partnerji in dvig kvalitete storitev namenjenih starejšim.

1.priporočilo: Sprejetje skupne strategije na področju zdravstvenega in socialnega varstva starejših.

Potrebno je vključiti različne segmente z obveznim sodelovanjem prostovoljnih organizacij in organizacij civilne družbe.

2.priporočilo: Uporaba mehanizmov, ki zagotavljajo vključenost vseh interesnih skupin. Sodelovanje javnih, javno-zasebnih, zasebnih in prostovoljskih organizacij.

3.priporočilo: Načrtovane dejavnosti morajo biti usklajene s potrebami starejših in s trenutnimi možnostmi posameznih držav.

Načrtovane aktivnosti naj bodo usklajene s finančnimi in administrativnimi možnostmi posameznih držav. Starejši naj sodelujejo pri določanju svojih potreb.

Program mobilnost

CVS Marke (Marche, Italija) je odgovorna za koordinacijo četrtega delovnega paketa (WP4) z naslovom

Ustanovitev čezmejne mreže in skupni razvoj inovativnih orodij za vodenje in širitev kapacitet.

Glede na to, da je cilj WP4 začrtati osnove za teoretični in praktični vidik skrbi za starejše, ima v okviru projekta NET-Age pomembno metodološko vlogo.

Pri WP4 gre predvsem za osnovne povezovalne dejavnosti ter oblikovanje Memoranduma o soglasju. WP4 je razdeljen na štiri glavne dejavnosti, tri na čezmejni ravni in ena na lokalni. Vsi partnerji se trudijo ustvariti integrirano mrežo v jadranski regiji:

1. Cilj lokalnih ukrepov je tlakovati pot za kasnejši vstop držav kandidatk in potencialnih kandidatk za vstop v Evropsko unijo;
2. Program usposabljanja za osebje NET-Age - a;
3. Program mobilnosti;
4. Mreženje dejavnosti za spodbujanje čezmejnega sodelovanja.

4. priporočilo: Povečati sodelovanje med vsemi, ki se ukvarjajo s skrbjo za starejše.

Sodelovanje vključuje izmenjavo idej in dobrih praks.

5.priporočilo: Izpopolniti med regijsko sodelovanje. Dobra praksa je pomembna pri prostovoljnih dejavnostih povezanih z oskrbo starejših, v skladu z obstoječimi možnostmi posameznih držav

6.priporočilo: Povečati kapaciteto organizacij civilne družbe.

Ozaveščanje ljudi o pomembnosti prostovoljnega dela, propaganda in informacije o prostovoljnem delu ter izobraževanje in usposabljanje prostovoljcev.

7.priporočilo: Skupni program usposabljanja za prostovoljce in profesionalce.

Preko študijskih obiskov, usposabljanj, tematskih seminarjev, delavnic in družabnih dogodkov postane mobilnost priložnost za prenos spretnosti in znanja.

Operativna faza programa mobilnosti se bo začela septembra. Predstavniki javnih, profitnih, neprofitnih in prostovoljskih organizacij bodo izbrani s postopkom javne objave in izbirnih kriterijev. Obiski v okviru programa mobilnosti se bodo odvijali od februarja do aprila 2014 v Srbiji, Sloveniji in Italiji

V projektu NET-Age predpostavljamo, da so težave, ki preprečujejo učinkovito sodelovanje med javnimi in zasebnimi organizacijami (predvsem neprofitnimi), ki nudijo socialno in zdravstveno oskrbo starejšim, povezane s pomanjkanjem ustreznega usposabljanja. Po drugi strani pa je učenje inovativnih pristopov nujno za vse interesne skupine, če se želijo uspešno spopadati z izzivi, ki jih prinaša staranje prebivalstva. V okviru načrta JAP bo potekalo formalno in neformalno usposabljanje (WP4) osebja NET-Age-a, javnih uslužbencev in prostovoljcev pa tudi prenos znanja o inovativnih pristopih k nudenju pomoči starejšim.

Socialna politika, socialno skrbstvo in zdravstvene službe v državi gostiteljici-Albaniji

Za omilitev zdravstvenih težav in uspešno zadovoljevanje potreb starajočega prebivalstva, v Albaniji vladna politika preko Ministrstva za delo, socialne zadeve in enake možnosti posveča vse več pozornosti tako javnemu socialnemu skrbstvu kakor tudi zasebnim in vladnim organizacijam.

Zaradi spremenjenih družbenih razmer in modernizacije v domovih za starejše potrebujejo vse več kvalitetnih storitev, kot npr. zagotavljanje podpornih sistemov za pomoč znotraj biološke družine. Zaradi vladne iniciative in aktivnejše civilne družbe, se je v zadnjem času močno povečalo število javnih in zasebnih ponudnikov oskrbe starejših. Po drugi strani pa prostovoljske skrbi za starejše v Albaniji praktično ni. Čeprav nekaj prostovoljske dejavnosti obstaja, je le-ta neredna in neorganizirana. Nekaj teh dejavnosti opravljajo organizacije civilne družbe za socialno oskrbo, a so večinoma namenjene le marginaliziranim skupinam.

Domove za starejše najdemo v Albaniji v mestih Tirana, Kavaja, Shkodra, Fier in Gijrokastra. Poleg tega so oblasti v mestih Vlora, Shkodra, Tirana, Delvina itd. Ustanovile dnevne centre za starejše, ki so osnovani po sistemu decentralizacije in neinstitucionalne oskrbe. Osredotočajo se na dnevno oskrbo, ki starejšim omogoča, da ostanejo na svojih domovih, namesto da gredo v domove starejših. Glede na to, da oskrba v domovih ni nikdar na enaki ravni kot jo lahko nudi razširjena družina, je takšen način varstva za starejše mnogo primernejši. Ob podpori socialnih sistemov lahko s pomočjo prijateljev in znancev vse življenje ostanejo na svojih domovih.

Storitev za starejše in njihovo financiranje

Tako rezidenčne kot dnevne ustanove za starejše se financirajo iz vladnega proračuna ter neodvisnih proračunov lokalnih vladnih teles. V okviru zasebne zavarovalne politike pa so pogosto tudi plačljive. Poudariti je treba, da Albanija, v nasprotju z drugimi balkanskimi državami, nima dolge tradicije socialnega varstva temelječega na zavarovanju. Sistem se je začel razvijati šele leta 1990.

Po poročilih državnih socialnih služb mreža ustanov, ki nudijo storitve za starejše, vključuje domove za starejše na območjih Tirane, Fiera, Shkodre in Gjirokkaste. Ti centri nudijo nastanitev, hrano, psiho-socialno svetovanje, zdravstveno oskrbo, družabne in kulturne dejavnosti, varstvo itd. Poleg tega pa na območjih Tirane, Durresa, Vlore, Kukesa in Elbasana deluje še pet dnevni javnih centrov, ki sprejmejo 226 starejših občanov. Storitve teh centrov zajemajo hrano, pomoč družinam, družabne in kulturne dejavnosti, zdravstveno oskrbo itd. Za realizacijo predvidene strategije staranja v Albaniji potrebujejo finančno in politično pomoč, za izboljšanje zdravstvenega varstva pa več zavzetosti, usposabljanja in infrastrukture.

Starejši potrebujejo vse več pomoči in podpore, ki pa ju obstoječi sistem ne more nuditi. Vsako leto dobijo več kot 120 prošenj za sprejem v domove starejših. Čeprav se je v zadnjih letih ponudba licenciranih ustanov, ki nudijo pomoč starejšim povečala za 30 %, vsem ne morejo ugoditi. Število starejših, ki so odvisni od socialnih služb je v Albaniji 1.800, med tem ko pokojnine prejema 500.000 upravičencev.

Reforma in organizacija socialnih služb

Decentralizacijo in ustanavljanje dnevni centrov omogočata dva zakona: Zakon o organizaciji in delovanju lokalnih vladni enot in Zakon socialnem varstvu, poleg tega pa še Medresorska strategija o socialni vključenosti 2007 – 2013 ter Državna strategija za razvoj in integracijo (NSDI).

Centralna in regionalne socialne službe, ki delujejo kot posrednik med oblikovalcem politik (ministrstvo) in izvrševalci (lokalne službe) so zadolžene za: (i) oceno revščine in načrtovanje sredstev za varstvene dodatke, (ii) invalidnost in socialne službe, (iii) nadzor nad porabo sredstev ter kvaliteto opravljenih socialnih

storitev, (iiii) upoštevanje zakonodaje, načrtovanje potreb po osebjem na državni in lokalni ravni.

Lokalne vladne enote so zadolžene za odkrivanje družin in posameznikov, ki potrebujejo pomoč, oblikovanje prošenj za pomoč, uvajanje novih načinov socialne pomoči, glede na potrebe, upravljanje domov za starejše in dnevnih centrov, izbira licenciranih javnih in zasebnih ponudnikov pomoči starejšim na državnih javnih razpisih, dodeljevanje finančne pomoči, zbiranje, obdelava in posredovanje statističnih podatkov itd.

Cilj leta 2009 sprejete Strategije o oskrbi starejših je ustvarjanje boljših okoljskih, medicinskih in socialnih pogojev za starejše. Na podlagi tega dokumenta ministrstvo pomaga starejšim s socialno in zdravstveno oskrbo na domu, dnevnimi centri za starejše in domovi za starejše.

Zdi pa se, da se strategija zapisana v tem dokumentu ne izvaja popolnoma. Poleg tega imajo še en dokument imenovan Strategija o socialni vključenosti 2007 - 2013, v katerem je eno poglavje posvečeno starejšim. To je interdisciplinarni dokument, ki poudarja potrebo po reformi sistema socialnega skrbstva ter pokojninskega sistema, vendar se tudi ta reforma uveljavlja zelo počasi.

